

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Krystyna Wiśniewska – Drobny

Sędzia SO Andrzej Dyrda (spr.)

Sędzia SR (del.) Anna Hajda

Protokolant Kornelia Dziambor

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 stycznia 2014 r. w G.

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (poprzednio (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.)

przeciwko N. M. (M.)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 16 maja 2013 r., sygn. akt I C 686/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.200 zł (tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Anna Hajda SSO Krystyna Wiśniewska – Drobny SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. domagała się zasądzenia od pozwanego N. M. kwoty 11.662,63 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 lipca 2010r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenia zwrotu kosztów procesu tytułem nielegalnego poboru paliwa gazowego, poprzez ingerencję w układ pomiarowy polegający na zdjęciu z licznika liczydła.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 4 września 2012r., sygn. akt I Nc 935/12, Sąd Rejonowy w Raciborzu uwzględnił powództwo w całości.

Sprzeciwem od nakazu zapłaty z dnia 18 września 2012r. pozwany zaskarżył nakaz zapłaty w całości wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu podnosząc, że uszkodzenie licznika spowodowała osoba trzecia w wyniku aktu wandalizmu oraz zaprzeczając pobieraniu paliwa gazowego za pomocą uszkodzonego licznika.

Zaskarżonym wyrokiem z 16 maja 2013r. Sąd Rejonowy w Raciborzu oddalił powództwo oraz zasądził od powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. na rzecz pozwanego N. M. kwotę 2.419 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. i N. M. łączyła umowa dostawy i sprzedaży paliwa gazowego. 7 maja 2010r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. przeprowadziła u N. M. w R. przy ul. (...) kontrolę legalności poboru paliwa gazowego, podczas której stwierdzono, że na jego nieruchomości znajdował się uszkodzony gazomierz, który został pozbawiony liczydła.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za bezzasadne. Dochodząc do powyższej konstatacji Sąd Rejonowy kierował się następującą wykładnią przepisów prawa. Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 poz. 1059 z późniejszymi zmianami; dalej: PrEnergetyczne) w razie nielegalnego pobierania paliw przedsiębiorstwo energetyczne może pobrać opłatę za nielegalnie pobrane paliwo w wysokości określonej w taryfach, chyba że nielegalne pobieranie paliw wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności lub dochodzi odszkodowania na zasadach ogólnych. Z przepisu tego jednoznacznie wynika, że przedsiębiorstwo energetyczne może skorzystać z trzech, niezależnych podstaw prawnych dochodzenia odpowiedzialności za nielegalne pobranie paliw. Podstawami tymi jest odpowiedzialność deliktowa (art. 415 k.c.), odpowiedzialność kontraktowa (art. 471 k.c.) oraz niezależna od nich, odpowiedzialność przewidziana w art. 57 ust. 1 w związku z art. 3 ust. 18 PrEnergetyczne. Pojęcie nielegalnego poboru paliw zdefiniowane zostało w art. 3 ust. 18 PrEnergetyczne, zgodnie z którym przez nielegalne pobieranie paliw rozumie się - pobieranie paliw bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy. Z językowej wykładni przepisów PrEnergetyczne, bez odwoływania się do innych metod wykładni przepisów prawa, wynika, że ustawodawca dochodzenie odpowiedzialności za nielegalny pobór paliw, na podstawie przepisu art. 57 ust. 1 w związku z art. 3 ust. 18 PrEnergetyczne, uzależnił od wykazania przez przedsiębiorstwo energetyczne okoliczności rzeczywistego pobierania jakiegokolwiek ilości paliwa na jeden z trzech wskazanych powyżej sposobów.

Przenosząc powyższe rozważania prawne na grunt niniejszej sprawy, Sąd Rejonowy zauważył, że pozbawienie licznika gazu liczydła kwalifikowało się jako ingerencja w układ pomiarowo-rozliczeniowy mająca wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez ten układ. Powódka nie udowodniła drugiej przesłanki roszczenia o zapłatę opłaty taryfowej, to jest, że pozwany N. M. pobrał jakąkolwiek ilość paliwa gazowego za pośrednictwem uszkodzonego licznika gazu.

Powyższe okoliczności czyniły zasadnym w ocenie Sądu Rejonowego, oddalenie powództwa na podstawie art. 57 ust. 1 w związku z art. 3 ust. 18 PrEnergetyczne.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 109 § 1 i 2 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia wniosła powódka zarzucając naruszenie art. 231 k.p.c. polegające na nieuznaniu za ustalone faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a mianowicie, iż za pośrednictwem zamontowanego u pozwanego gazomierza ze zdemontowanym liczydłem faktycznie pobierano paliwo gazowe, a także naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu przez Sąd I instancji, że „powódka nie udowodniła jednak drugiej przesłanki roszczenia o zapłatę opłaty taryfowej, to jest, że pozwany N. M. pobrał jakąkolwiek ilość paliwa gazowego za pośrednictwem uszkodzonego licznika gazu”, pomimo tego, iż fakt ten należało uznać za ustalony za pomocą dowodu prima facie.

Na tych podstawach wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia oraz obciążenie pozwanego kosztami postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenia powódki przyjmując za podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

Przepis art. 233 k.p.c. odnosi się wprost do oceny dowodów wskazując, według jakich kryteriów winna być ona przeprowadzona. Wyraża zasadę swobodnej oceny dowodów stanowiąc w § 1, że Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Stawiając zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. należy wykazać, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, które jedynie mogą zostać przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002r., II CKN 817/00). Z tego też wynika, że do skutecznego postawienia zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. nie jest wystarczające przekonanie strony o ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyrokach: z dnia 1 marca 2012r. I ACa 111/12; z dnia 3 lutego 2012r., I ACa 1407/11). Również same, nawet poważne wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012r., I UK 347/11).

Podstawą postawienia tego zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który koreluje z naruszeniem prawa materialnego, jest przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu przez Sąd I instancji, że „powódka nie udowodniła [...] drugiej przesłanki roszczenia o zapłatę opłaty taryfowej, to jest, że pozwany N. M. pobrał jakąkolwiek ilość paliwa gazowego za pośrednictwem uszkodzonego licznika gazu”, pomimo tego, iż fakt ten należało uznać za ustalony za pomocą dowodu *prima facie*. Rozpoznając ten zarzut nie można pomijać materialno prawnej podstawy dochodzonego roszczenia.

Roszczenie powódki miało swoje oparcie w art. 57 ust. 1 PrEnergetyczne. Na podstawie tej regulacji prawnej powódka, w razie nielegalnego pobierania energii z sieci przedsiębiorstwo energetyczne, pobiera opłaty za nielegalnie pobraną energię w wysokości określonej w taryfach lub dochodzi odszkodowania na zasadach ogólnych.

Powódka poprzez wystawienie noty obciążeniowej nr (...) z dnia 30 czerwca 2010r. w kwocie 11.622,63 zł, ustalonej na podstawie pkt 8.2 taryfy dla usług dystrybucji paliw gazowych nr 2, w sposób jednoznaczny określiła, że swojego roszczenia dochodzi poprzez pobranie opłaty w wysokości określonej w taryfach, a więc swoje roszczenie oparła na pierwszej podstawie.

Definicję nielegalnego pobierania energii zawiera art. 3 pkt 18 PrEnergetyczne. Zgodnie z tym przepisem, nielegalnym pobieraniem energii jest pobieranie paliw lub energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy. Powódka uzasadniała obciążenie pozwanego opłatą za nielegalny pobór paliwa gazowego poprzez uszkodzenie gazomierza poprzez pozbawienie go liczydła. Nielegalny pobór energii polegał więc na pobieraniu energii poprzez ingerencję w układ pomiarowo-rozliczeniowy mający wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez ten układ.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 kwietnia 2003r. (I CKN 252/01) ustalenie nielegalnego pobierania energii - w rozumieniu art. 3 pkt 18 PrEnergetyczne - nie wymaga badania winy sprawcy tego czynu. O bezprawności czynu sprawcy decydują cechy czynu określone przez ustawodawcę w art. 3 pkt 18 PrEnergetyczne. Przepisanie pozwanemu jako odbiorcy odpowiedzialności za nielegalny pobór energii musi być poprzedzone wykazaniem, że miała miejsce ingerencja w licznik dokonujący pomiarów zużycia energii w lokalu pozwanego oraz że nastąpił pobór paliwa gazowego w lokalu pozwanego.

Do wniosku takiego prowadzi wykładnia gramatyczna art. 57 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 18 PrEnergetyczne. Obowiązek uiszczenia opłaty powstaje w wypadku nielegalnego pobierania energii, a więc faktycznego, a nie jedynie potencjalnego jej odbierania i korzystania z niej. Możliwość pobrania opłaty według taryfy nie wymaga dowodzenia przez przedsiębiorstwo energetyczne wysokości szkody ale nie zwalnia go z obowiązku dowodzenia, że taki pobór nastąpił (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2009r., III CZP 107/09).

Tymczasem kontrola przeprowadzona w dniu 14 grudnia 2009r. nie stwierdziła nieprawidłowości w stanie gazomierza i danych gazomierza oraz stanu oplombowania. W czasie tej kontroli zamontowano również nowy gazomierz. Nieprawidłowość została stwierdzona w kontroli przeprowadzonej 7 maja 2010r.

Stwierdzona ingerencja, nie uzasadniała obciążenia pozwanego opłatą ustaloną w nocy obciążeniowej. Na powódce, zgodnie z art. 6 k.c., ciążył również obowiązek wykazania, że do faktycznego poboru paliwa rzeczywiście. Okoliczności te nie zostały wykazane, co było skutkiem skutecznej obrony podjętej przez pozwanego. Wskazać bowiem należy, co zarówno podnosił i wykazał pozwany, że pozwany w okresie grzewczym zakupywał groszek do opału. Nie można również pominąć, że w okresie 13 kwietnia do 21 kwietnia 2010r., a więc kiedy ten potencjalny pobór paliwa gazowego mógł nastąpić, pozwany przebywał w szpitalu (k. 48).

Nie bez znaczenia jest również usytuowanie gazomierza. Pomimo, iż został on usytuowany na nieruchomości pozwanego, nie został przez powódkę należycie zabezpieczony. Dostęp do gazomierza, dla osób postronnych, nie jest utrudniony. Tym samym, podniesiony przez pozwanego zarzut, że został on zniszczony w wyniku aktu wandalizmu, nie może być w świetle całokształtu okoliczności, uznany za gołosłowny, tym bardziej, że pomimo potoczonego sformułowania, czynność taka nie musiała nastąpić jedynie przy użyciu siły.

Co najważniejsze nie można pominąć, że pomimo ingerencji w układ pomiarowy, pozwany uiszczał rachunki za gaz, natomiast porównanie rozliczenia szacunkowego ze wskazaniem gazomierza z protokołem kontroli z 14 grudnia 2009r., wskazują, że zużycie paliwa gazowego było znacznie powyżej wartości szacunkowych. W tym miejscu należy również zwrócić uwagę, że powódka na rozprawie w dniu 13 listopada 2012r. podniosła, że przyczyną kontroli były różnice we wskazaniach gazomierza z wcześniejszymi odczytami. Okoliczności tej jednak w żaden sposób nie wykazała. Opiera się on na zestawieniu, że odczyt dokonany przez inkasenta 8 września 2009r. był wyższy od wskazań licznika zdemontowanego w dniu 14 grudnia 2009r. Pomija ona jednak, że protokół kontroli nie wskazywał jakiegokolwiek ingerencji w układ pomiarowy, jak również to, że układ pomiarowy został wtedy wymieniony. Opieranie się zatem jedynie na tych danych nie mogło świadczyć o istnieniu ingerencji w układ pomiarowy, tym bardziej że obejmowałyby ono okres przed 14 grudnia 2009r.

Powyższe okoliczności wskazują, że Sąd Rejonowy prawidłowo, kierując się przesłankami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c., ocenił materiał dowodowy, nie dostrzegając podstaw do zastosowania tzw. dowodu prima facie., gdyż wskazane okoliczności nie dają podstaw do uznania, że zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że w ustalonym stanie faktycznym uszkodzenie gazomierza prowadziło do nielegalnego poboru paliwa gazowego przez pozwanego.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji po myśli art. 385 k.p.c., a o kosztach postępowania odwoławczego orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 ust. 1 w związku z § 6 pkt 5 i § 1 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 poz. 4 90) .

SSR (del.) Anna Hajda SSO Krystyna Wiśniewska - Drobny SSO Andrzej Dyrda